

ACC. N:R. M. 7279 : 1-4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Knut Bengtsson
Härad: Torna Adress: Rödde, Veberöd
Socken: Everlöf Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Rödde, Everlöf

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Valning av vadmål och
stickade saker. s. 1-4.

L.u.f. 38

Skriv endast på denna sida!

Wadmal, vändes alltid av vitt bomullspunn
yllegarn. Och det skulle vara av uller
som man skivte av fjären på våren. B. U. F. 38
Den uller kallades för "löd." Den uller
var finare o gick lättare "stampra" samman
så tygget av den uller blev fortare tjock
o löddig. Uller av fjären på hösten var
längre o "slare". Och inte så bra för stamp.
Valkning av tyg kallades för stampning
och beredning av vantar, skumpor, ylle-
fråsar d. v. s. allt sliskt för valkning.
Stampningen utfördes av en man,
och här i trakten fick han alltid heter
"På Stamp". Och gården i vilken stamp
inrättningen var, kallas än i dag
"Stampen". Det måste finnas tillgång
till vatten o vattenfall, liksom till
de gamla vattenkrarna, Och ett stort

hjul utanför stamphuset som vattenet
skulle driva, liksom när det maldes med
vatten. Så var det ett stort hjul inne
i stamphuset som drev ut vatten inne
på stampväcken också någon slags
fränsel eller små upphöjningar
- så i en slags rötig inbättning,
så lygget som tigen valkades, liksom
tuggades emellan dessa breda fränsel.
Så vattenet drev det hela. Det är snart
100 år sen, det stampades där, så ja vet
inte riktigt hur den stampord-
ningen inne i huset såg ut.
Det kunde endast stampas där, inte
färgas, överskäras eller prässas. Det
blev först känt med överskärning
med glans & präss på vadmalet, sedan
Boys ~~Sten~~ i Lund åtog sig all beredning.
Så blev den gamla stampen, även för Cilla Petersen

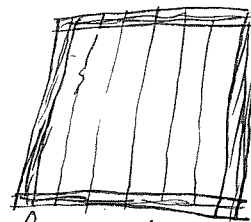
Ja har inte hört det tillvattas någon vätska,
utan lut som var kokat på bokaska, som
räckan skulle dränkas in med innan
den lades i stampen. Så tog den betalt
av andra bönder eller också arbete
"dagsverk" för den stampade till dem.
Det behöfdes mycket dagsverk för stan-
pen var en rätt stor gård på den tiden.
Allt skulle ju utträttas för hand. Handväg
av blåsar o ull. Alla kläder skulle ju
utföras i hemmen. Man stampade
tygget en viss tid till $\frac{1}{2}$ stamp $\frac{1}{2}$ stamp
o hel stamp. För allt tyg blev inte lika
tjockt, det berodde på så rätt sked
i väsnningen också ullens kvalitet.
En kvarta stamp var tillräckligt och
det tygget användes av kvinnorna till
underskjolar o männsken till undertröja
till bälren och ärmarna var sticket.

Ylöl stamp, skulle tyget om det blev bra, vara krymt till hälften av den ursprungliga bredden. För det mesta var det i en period på vårsidan stampen var i gång, dels för vatten tillgången var tillräckligt, tiden mest lämplig, alla hade då under vintern sina väska färdiga för stamp, innan utvärldsta böja. Hårda spinn, väva, utfördes på vintern. Det var endast en man som utförde stamparbetet.

Yllspinn av allt stukat utfördes i hemmen på en "vallsflage". Den var platt snurd av enepinnar, runda, liksom våra potatisborgar osv. De stukade sakerna dogrades i best också valkade dem på flagen till de blev tjocka.

Det gick säkert 1 timma eller 3 till varit på stampen 2 fjäror längre⁴ tid.

vallsbräda

Så snåj de
man spin
nar i på
spinn så
tätt de kan